گفت‌وگوی شهرآرا با مریم صدر، هنرمند مشهدی و خالق تابلو نقاشی «مشهد قدیم»

هنرمندان درباره مشهد فقر اطلاعاتی دارند

از ماجرای خلق تابلو «مشهد قدیم» بگویید. چه شد که به این موضوعات علاقه‌مند شدید؟

حدود دو سال پیش حوزه هنری کارگاه هایی را با حضور دکتر نوائیان درباره تاریخ مشهد برگزار و از تعدادی هنرمند مشهدی شامل نقاش، فیلم ساز، فیلم نامه نویس و... دعوت کرده بود برای اینکه هنرمندان از موضوعات هویتی مشهد ایده بگیرند و اثرخلق کنند. موضوعات جالبی دراین کارگاه ها مطرح شد و این ایده که همه اتفاقات خوب تاریخ مشهد را در یک قاب به تصویر بکشم، آن زمان به ذهنم رسید. طرح اولیه را برای امیر بشیری، معاون هنری حوزه هنری، فرستادم و با موافقت وی کار اجرا شد. زمانی که می خواستم ساخت این اثرراشروع کنم، دکترنوائیان که مشهدپژوه است، تعدادی کتاب ومنبع برای مطالعه و پژوهش بیشتربه من معرفی کرد. خودم هم دنبال پژوهش بیشتربودم. کتاب های زیادی درباره آن خواندم وتصاویرزیادی دیدم تااینکه اثرشکل گرفت. فکرمی کنم یک بازه هشت ماهه فقط درباره آن مطالعه و پژوهش کردم. درحین اینکه کارمی کردم، مطالعه هم می کردم.

پیشنهاد سوژه مشخصی به شما داده شد یا اینکه خودتان درباره سوژه به جمع بندی رسیدید؟

ایده از خودم بود. فکر می کردم فریم به فریم اجراکردن روایت ها در قاب های مختلف خیلی زمان بر است. از روی داستان ها و رویدادهایی که آقای نوائیان توضیح می داد، درنهایت به این جمع بندی رسیدم. همکاری من با گروه پژوهشی تا پایان کار تابلو ادامه داشت. هر رویدادی را که روی نقشه می خواستم جاگذاری کنم، از آقای نوائیان می پرسیدم که ببینم چیزی که من از مطالعات و پژوهش ها دریافت کرده ام، درست است و آن رویداد جای درستی قرار گرفته است یا نه؛ چون چنین کارهایی خیلی حساس اند و زیر ذره بین منتقدان قرار می گیرند.

شما در این تابلو از یک پلان، حدود جغرافیایی دروازه‌های مشهد را در طول تاریخ نشان داده اید. این دوره تاریخی چه بازه‌ای را دربرمی گیرد و چه روایت هایی را در این دوره به تصویر کشیده اید؟

از دوره غزنوی که کهن ترین دروازه شهر مربوط به آن دوره است، شروع می شود و تا قبل از دوره قاجار را دربرمی گیرد. در این فاصله چهارده رویداد را روایت کرده ام؛ ازجمله اولین قیام زنان درایران که توسط زنان مشهدی علیه شیره‌کش خانه های مشهدصورت گرفته، قضیه به توپ بستن حرم توسط روس ها ودفاع ازمشهد توسط یک بانوی مشهدی که همسر صوفیان خلیفه بوده است. این زن در نبود همسرش با تعدادی از سپاهیان جلو دروازه پایین خیابان می ایستد و مانع حمله و تعرض ازبک ها و ترک ها می شود. در روایت دیگری قدمت محله نوغان را نشان داده ام. نوغان قدیمی ترین قسمت شهر مشهد است که هشت آب انبار و کاروان سرا داشته است. همچنین مسجدی با پنج گنبد داشته که ازبیرون دیوارهای شهردیده می شده است.

سعی کردم رویدادهایی را برای خلق اثرم انتخاب کنم که در تاریخ مشهد برجسته‌تر و تأثیرگذارتر بوده‌اند. روایت‌هایی که به مشهد هویت داده‌اند

روایت ایجاد نهرآبی که از بالاخیابان شروع می شده، ازوسط حرم ردمی شده و در پایین خیابان ادامه پیدا می کرده و همچنین قضیه ساخت سقاخانه مشهد از دیگر روایت های تصویری این تابلوست. روایت هایی نیز درباره مدارس قدیمی و بازارهای اطراف مشهد و موقعیت جغرافیایی محله های عیدگاه، نوغان، بالاخیابان، پایین خیابان و سرشور در این تابلو به تصویر کشیده شده است.

تابلو نقاشی «مشهد قدیم» اثر مریم صدر

الهام ظریفیان

گزارش خبری

مریم صدر، هنرمند نقاش مشهدی، دانش‌آموخته کارشناسی نقاشی است و از پانزده سال پیش به صورت تخصصی با کودکان و نوجوانان کار می‌کند. او اکنون مسئول پاتوق نقاشی کودکان و نوجوانان حوزه هنری است. تاکنون ۲نمایشگاه انفرادی و ۱۰نمایشگاه گروهی داشته است که آخرین آن ها مربوط به سال ۱۴۰۰ می شود. این هنرمند مشهدی به تازگی تابلو نقاشی با عنوان «مشهد قدیم» را به سفارش حوزه هنری انقلاب اسلامی خلق کرده و در آن به صورت تصویری چهارده رویداد تاریخی و هویت ساز مهم و برجسته مشهد را روایت کرده است. از این اثرکه در ابعاد ۱۵۰در۱۵۰سانتی متر و با تکنیک آکرولیک روی بوم خلق شده است، در رویداد ملی روایت شهر «شهربانو» رونمایی شد. به همین بهانه گفت‌وگویی با این هنرمند ترتیب دادیم که در ادامه می خوانید.

این اثر را باید نوعی نقشه همراه با برخی توضیحات بدانیم یا یک تابلو نقاشی است؟

یک تابلو نقاشی در قالب نقاشی قهوه خانه ای مدرن است. نقاشی قهوه خانه ای دردسته نقاشی های ایرانی است که خیلی مردمی بوده است ونقال هاازروی نقاشی آن نقل می کرده اند. این نقاشی هامعمولا درباره یک رویداد صحبت می کرده اند. این کارهم تقریبا ازهمان جنس است، ولی در قالب مدرن و این قابلیت را دارد که یک نقال آن را نقل کند.

اگر نقالی نباشد، تابلو به تنهایی چطور می‌تواند با مخاطب ارتباط برقرار کند؟

من درباره هر تصویری که روایت شده است، توضیحاتی را روی تابلو نوشته ام. مخاطبی که به پیشینه و تاریخ و هویت مشهد علاقه مند باشد، ممکن است با دیدن آن تصویر و خواندن توضیحات از یک موضوع خوشش بیاید و درباره آن پژوهش و مطالعه کند. حتی می توان برای هرکدام از این روایت ها کدکیوآرتعریف کرد که مخاطب بتواند به اطلاعات مربوط به آن دسترسی پیدا کند. این امکان درصحبتی که با مسئولان حوزه هنری استان داشتم، مطرح شد. این تابلورئالیستی نیست وباتکنیک ساده کار شده است و تقریبا در بن مایه های نقاشی ایرانی قرار می گیرد. نقاشی ایرانی برعکس نقاشی اروپایی غیررئالیستی است وسایه روشن ندارد. این نوع نقاشی تخت است و فیگورها در آن راحت کار می شده اند. این اثر هم تقریبا همین طور است و به سبک نقاشی ایرانی متمایل است.

اتفاقات زیادی در مشهد قدیم رخ داده اند. شما بر چه اساسی آن چهارده روایت را گزینش کردید؟

سعی کردم رویدادهایی را انتخاب کنم که در تاریخ مشهد برجسته تر و تأثیرگذارتر بوده اند. این ها روایت هایی هستند که به مشهد هویت داده اند. از چهارده روایت، سه مورد روایت هایی هستند که در آن ها زنان نقشی محوری داشته اند. من برای این روایت هاداستان بانوان تأثیرگذارمانند فروغ آذرخشی که اولین دبستان دخترانه رادرمشهد بنیان گذاشت یا همسر صوفیان خلیفه را که از مشهد در برابر ازبک ها محافظت کرد، انتخاب کردم.

قبلا هم تجربه همکاری با یک گروه پژوهشی در خلق اثر داشتید؟

نه، اولین کارم بود که به صورت پژوهشی اجرا می کردم، ولی کارهای آینده ام همین طور است. بعدازاین تابلو، کاردرباره «شاهنامه» رادست گرفتم ومطالعه درباره آن را شروع کردم. آن کار یک تابلو بزرگ است که روایت ها به همین شکل درآن به تصویر کشیده می شوند. یک نوع نقشه جغرافیایی ازایران باستان است که اتفاقاتی راروایت می کند. هم زمان درباره «هفت پیکر» نظامی هم کار می کنم و تا الان دوازده کتاب درباره آن خوانده ام. همچنین، آقای نوائیان پیشنهاد داد که مشهد را در قالبی دیگرو از زاویه ای دیگر، دوباره کار کنم. آن را هم در برنامه ام قرار داده ام.

پیوندی که بین هنر و تاریخ در این اثر به وجود آمده است، چقدر اهمیت دارد و آیا جای خالی آن در هنر مشهد احساس می‌شود؟

این حوزه ظرفیت های زیادی دارد. موضوعات کارنشده بسیارند، اما از آن طرف خیلی از هنرمندان و مردم اطلاعات کافی درباره آن ها ندارند. خود من تا قبل از اینکه در این کارگاه ها شرکت کنم، اطلاعاتی نداشتم؛ درحالی که جای کار فراوانی برای همه هنرمندان به ویژه نقاش ها، فیلم سازها و داستان نویس ها دارد. ارائه دادن این اطلاعات به مردم هم مهم است. مردم باید در معرض این واقعیت های تاریخی قرار بگیرند تا کنجکاو شوند و درباره آن ها مطالعه کنند. با وجود این، به نظر می رسد در نقطه صفر هستیم. مسئولان می توانند برای مردم و هنرمندان دغدغه ایجاد کنند، ازاین طریق که آن ها را در معرض اطلاعات و آثار هنری مرتبط با آن ها قرار دهند.

بازخوردهایی که از مخاطبانتان در این کار گرفتید، چگونه بود و چه تأثیری در روند کار شما داشت؟

همیشه دریافت های مخاطبان برای من مهم تر از فکر خودم بوده اند. این تابلو چه برای مردم و چه برای هنرمندان جذاب بوده است. حتی چند فیلم ساز برای ساخت فیلم از آن ایده گرفتند. این بازخوردها من را مشتاق کرد که کارهای دیگری دراین زمینه انجام دهم.

به نظرتان مشهد از حیث هنرهای تجسمی و به ویژه نقاشی در چه وضعیتی قرار دارد؟

مشهد به شدت ازنظرهنرمند ظرفیت دارد. هنرمندان زیادی دارد، ولی ازآن طرف بیشترهنرمندانش کمترکار می کنند. بخشی ازاین مشکل به نبود پاتوق های هنر درمشهد برمی گردد، پاتوق هایی که بتوانند هنرمندان را کنار هم جمع و برایشان دغدغه ایجاد کنند. اینکه یک گروه کنار هم قرار بگیرند و در کنار هم کار کنند، علاقه و شوق زیادی بین هنرمندان ایجاد می کند. هنرمندان زیادی داریم که شناخته شده نیستند، ولی بسیار عالی کار می کنند. دغدغه کیست که این ها را کنار هم جمع کند؟

فکر می کنید شرایط رشد برای هنرمندان نقاش در مشهد فراهم است؟

به نظرم هنرمند مانند گیاهی است که به سمت نور رشد می کند. درنتیجه هرچقدر هم که جلوآن سنگ و صخره باشد، دانه به سمت نور جوانه می زند و از لابه لای سختی ها خودش را بیرون می کشد. هنرمند هم در هر موقعیتی می تواند بدرخشد، درصورتی که دغدغه اش هنر باشد و با عشق کار کند. من خودم این را تجربه کردم. کارهایی که با عشق انجام داده ام، همیشه توجه مخاطبانم را جلب کرده اند. جامعه هم خیلی مؤثراست در اینکه هنرمند زودتر رشد کند و کارش دیده شود. به تازگی شهرداری در مشهد از نقاشی حمایت می کند، ولی به نسبت ظرفیتی که از هنرو هنرمند دراین شهروجود دارد، هنوزخیلی جای کار دارد. دغدغه من این است که مردم عادی هم هنر را در خانه هایشان داشته باشند و کار هنری ببینند تا بتوانند کار هنری را درک کنند. باید آن ها را در معرض کار هنری قرار داد. اگر این اتفاق بیفتد، هنر می تواند انسان ها را به تعالی برساند. ولی متأسفانه خیلی ازاین وضعیت دوریم. می شود هنر را روی دیوارهای شهر پیاده کرد.

رویداد روز

در مراسم افتتاحیه جشنواره تئاتر منطقه‌ای خاوران در مشهد بیان شد

ظرفیت مشهد در برگزاری رویدادهای ملی و بین‌المللی

بیست وهشتمین جشنواره تئاتر منطقه ای کشور در منطقه خاوران، با حضور هیئت داوران جشنواره، هنرمندان و جمعی از مسئولان فرهنگی و هنری استان در مجتمع فرهنگی امام رضا(ع) آغاز شد. معاون هنری اداره‌کل فرهنگ وارشاد اسلامی خراسان رضوی و دبیر اجرایی این رویداد، گفت: در این جشنواره ۲۱گروه صحنه ای و ۱۵گروه خیابانی از ۸استان کشور حضور دارند. جلیل سروری افزود: امیدواریم رویدادی که پس از ۹سال دوباره در استان خراسان رضوی برگزار می شود، موجب خیر و برکت برای هنرمندان استان باشد.

وی با تأکید برآموزش هنرهای نمایشی و هم افزایی گروه های استانی در این‌گونه رویدادها، گفت: استان خراسان رضوی ظرفیت های بسیاری داردکه می تواند میزبانی جشنواره های ملی و بین المللی راعهده دارشود. با برگزاری چنین رویدادهایی، این میزبانی شایسته می تواند رقم بخورد.

وی با ابراز خرسندی از هم زمانی این رویداد با روز مشهد، ابراز امیدواری کردکه شاهد اتفاقات خوب فرهنگی هنری در شهر مشهد باشیم.

دبیراجرایی جشنواره گفت: براساس سیاست‌گذاری جشنواره، گروه های منتخب استان های میزبان، در مناطق دیگر رقابت می‌کنند و گروه های منتخب استان خراسان رضوی نیز در استان آذربایجان شرقی و در منطقه سهند به رقابت خواهند پرداخت.

ایستگاه خبر

جشنواره تئاتر منطقه‌ای خاوران به روز دوم رسید

اجرای ۱۰ نمایش کشوری در مشهد

ناصر نداف

جشنواره تئاتر منطقه ای کشور با عنوان «خاوران» با اجرای هفت نمایش خیابانی و صحنه ای در روزگذشته، امروزبه روزدوم رسید. این رویداد ملی امروز۱۱دی ماه با اجرای ۱۰نمایش از سراسرکشور در مشهد ادامه می یابد.

اولین نمایش روزدوم جشنواره تئاترمنطقه ای خاوران، «شیرهای خان باباسلطنه» از شهر شیروان استان خراسان شمالی است که به‌کارگردانی زهرا بهادران، امروزدوشنبه، ساعت۱۰ در سالن اصلی تئاترشهرمشهد روی صحنه می رود. «شیرهای خان باباسلطنه» یک کمدی موزیکال در سبک وسیاق نمایش های سنتی آیینی است. در این نمایش جلال محمدزاده، جبار موسوی، هادی رحمانی، نرگس بهاری، الناز جعفری مقدم، آریا مهراژدری، سیدسعیده موسوی، مبین زینی، سمامحمدی، هیواآرزومن نژاد، فائزه سیدی، مریم محمدیاری، یاسین جوان، امیرحسین عابدزاده، هانیه صائب و ستایش خاکشور به ایفای نقش می پردازند.

نمایش «ننه زار» به‌کارگردانی شاهین سلطانی ازشهرپردیس تهران دومین اثر جشنواره در بخش صحنه ای است که ساعت۱۱امروز در تماشاخانه بهار اجرا می شود. هنرمندان استان گلستان امروز دوشنبه نمایش «بی هوده» به نویسندگی و کارگردانی یاسین رضوانی را ساعت۱۵در سالن استاد نوری روی صحنه می برند. نمایش «بی هوده» داستان کاوه است که پس از بازگشت به خانه متوجه می شود برادرکوچکش، کسرا، با ماشین همسایه شان که در حیاط خانه آن ها پارک بوده، بدون اجازه بیرون رفته است.

نمایش «مارسی نوزده نودوشش» به‌کارگردانی حسین نصیری از تهران چهارمین اثر در دومین روز جشنواره تئاتر خاوران است که ساعت۱۷در سالن اردیبهشت اجرا می شود. در این نمایش مهتاب کیوان جو، داوودگراوند ورضا همتی به ایفای نقش می پردازند. در خلاصه آن آماده است: اعتمادکردن خوب است، ولی اعتمادنکردن خیلی بهتر است.

نمایش «آشغال مرد» به نویسندگی ماتئی ویسنی یک و کارگردانی نصیر برهان زهی از شهر ایرانشهر از استان سیستان وبلوچستان، ساعت۱۹ در تماشاخانه بهار روی صحنه می رود. این نمایش با بازی فرخنده اولیایی، محمدآذرکیش، سیاوش ریگی، علیرضا اکوان ونظیربرهان زهی روی صحنه می رود.

نمایش «پی نو» به‌کارگردانی رها شکری از شهر علی آباد استان گلستان امروز به عنوان آخرین اثر بخش صحنه ای، ساعت۲۱ در سالن اصلی تئاترشهرمشهد روی صحنه می رود. نمایش موزیکال «پینو»، برداشتی آزاد از نمایشنامه «پینوکیا» نوشته استفانو بنی است که بازنویسی شده است و داستانی نوستالژیک از پینوکیو دارد.

در بخش خیابانی جشنواره نیزامروزدوشنبه ۱۱دی ماه نمایش های «یادگار پدر» به‌کارگردانی رضا درویشی ازکرمان در ساعت۱۰، «میم» به‌کارگردانی مبینا کلبادی از بندرگز استان گلستان در ساعت۱۲، «آقازاده» به‌کارگردانی محمدمهدی پازوکی از پاکدشت استان تهران در ساعت۱۸ و «اپیلیسی» به‌کارگردانی علیرضا تاجیک از ورامین استان تهران در ساعت۲۰ در مجموعه تئاترشهر مشهد اجرا می شوند.

محمدمهدی خالقی، فیلم ساز مشهدی بیان کرد

«عمار»، پیشتاز در مسیر عدالت رسانه‌ای

گپ و گفت

محمدمهدی خالقی متولد سال ۱۳۵۶ در مشهد است و تهیه‌کنندگی و کارگردانی آثاری مثل «قیچی تیز»، «درخشش»، «پایان غرور»، «سوتک»، «پایان فراموشی»، «پوستین وارونه» و «پارسیان شام» را در کارنامه خود دارد. مستند «پایان فراموشی» و «قیچی تیز» توانسته‌اند به ترتیب در اولین و دوازدهمین دوره جشنواره عمار، فانوس کسب کند. او همچنین در دوره‌های دهم و دوازدهم جشنواره عمار، داوری این جشنواره را برعهده داشته است.

رویدادی برای فیلم ساز انقلابی

محمدمهدی خالقی، تهیه‌کننده و کارگردان مشهدی سینمای مستند، با اشاره به شاخصه مهم حماسه ۹دی به خبرگزاری مهر گفت: شاخصه این حماسه، غیرت دینی مردم بود که وقتی به مقدسات توهین شد، مردم به صحنه آمدند و این نشان دهنده آن است که مردم ایران نسبت به دین و بزرگان آن، تعصب دارند. شاخصه دوم آن بود که این رخداد، یک حادثه خودجوش و مردمی بود و از جایی سازمان دهی نشده بود و خودمردم تصمیم گرفتند بدون فراخوان ودعوت، وارد صحنه شوند و نقطه پایان فتنه ۸۸ را بگذارند.

وی ضمن قدردانی از فضایی که جشنواره فیلم عمار برای فیلم سازان جوان انقلابی ایجاد کرده است، بیان کرد: ازریشه های شکل گیری جشنواره عمار و مضامینی که این جشنواره به دنبال آن است، مشخص است که این جشنواره متعلق به فیلم سازانی است که به انقلاب اسلامی و سرنوشت کشور علاقه مندند. این جشنواره، بستری مناسب برای این فیلم سازان مهیا می‌کند و این دست آثار را به مخاطب می‌رساند. وی درباره حرکت جشنواره عمار در جهت رفع بی عدالتی رسانه ای، گفت: جشنواره عمار در ابتدای تولد و چند سال اول، تلاش های خیلی خوبی درجهت رفع بی عدالتی داشت و آثار مختلفی را به نقاط گوناگون کشور برد و ارتباطی را بین فیلم ساز و مردم ایجاد کرد. عمار در کاهش این بی عدالتی رسانه ای کوشید و سوژه ها و فیلم سازان را در سراسر کشور پراکنده کرد. عمار دراصل، ضریب دهی کرد که به نظرمن، خیلی کار مهمی بود. «عماریار» نیزدراین جهت، کمک بسزایی کرد، ولی درنهایت، این جشنواره نیزتوان و بودجه محدودی دارد و مسئله رفع بی عدالتی رسانه ای، یک کار همه جانبه است و سال ها زمان خواهد برد.

عمار، پناه فیلم سازان جبهه انقلاب

خالقی درباره نظم جدید جهانی و کار رسانه ای حول آن، گفت: عمار درزمینه نظم جدید جهانی، نتوانسته است تغییری ایجاد کند واین به توان عمار برمی گردد. نظم جدید جهانی، مفهومی بسیار بزرگ است که باید به ویژه به جنبه های بین المللی آن توجه شود. دست کم از زمان مطرح شدن این مسئله از سوی رهبر معظم انقلاب تا امروز که مسئله جنگ غزه در جریان است، تحولات بسیاری اتفاق افتاده است که باید رصد شوند و فعالیت درزمان درست انجام شود. این مستندساز یادآور شد: باید از دل این تحولات، محصول هنری و رسانه ای تولید شود، حال آنکه به این مباحث توجه کمی شده است. جشنواره عمار به خودی خود تولید نداشته است، اما در این مدت سایر رسانه ها که این وظیفه بردوششان بوده است، چه از نظر تحلیلی و چه از نظر آثار میدانی، کار زیادی انجام نداده اند؛ مثلا درباره همین جنگ غزه هم ما به جز برخی کارهای خبری، در مجموعه تلویزیون و نهادهای حاکمیتی، کار زیادی انجام نداده ایم؛ چراکه فعلا تولید در حوزه بین الملل با مشکل روبه روست و عمار هم کار زیادی نمی تواند انجام دهد و جشنواره عمار نمی تواند روی چیزی که وجود ندارد، مانور دهد. این داور جشنواره عمار، در پایان به تأثیر برگزاری جشنواره عمار در تعیین وضعیت فیلم سازان انقلابی اشاره کرد: فیلم سازانی که به دنبال مضامین مرتبط با انقلاب اسلامی بودند، همان کسانی که اکنون به جشنواره عمار وارد می شوند، پیش از ظهور عمار، واقعا بی پناه بودند؛ هم در محافل سینمایی به آن ها کم توجهی می شد و هم در جشنواره های دیگر این دست آثار پذیرفته نمی شد و ما به ناحق به ایدئولوژی زدگی و شعارزدگی محکوم می شدیم و بستری برای ارائه چنین آثاری وجود نداشت.